

**ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖЛИЙН БОЛОВСРОЛЫН
ҮНДЭСНИЙ ХӨТӨЛБӨР
(2018-2022)**

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

1.1. Үндэсний хөтөлбөрийг боловсруулах хэрэгцээ шаардлага

НҮБ-ын Тогтвортой хөгжлийн дээд хэмжээний уулзалтаар НҮБ-ын гишүүн 193 орны төр засгийн тэргүүн нар оролцож, “Эх дэлхийгээ шинэчилье: Тогтвортой хөгжлийн 2030 хөтөлбөр”-ийг 2015 онд баталсан. Энэхүү хөтөлбөрт ядуурлыг бууруулах, хүн амын эрүүл, аюулгүй байдлыг хангах, боловсролын чанар хүртээмжийг сайжруулах, байгаль орчныг хамгаалах, уур амьсгалын сөрөг нөлөөллийг бууруулах зэрэг чиглэлээр зорилго, зорилтуудыг томъёолж, 2030 он хүртэл хэрэгжүүлэх арга замыг тодорхойлсон. Эдгээр зорилго, зорилтыг хэрэгжүүлэхэд тогтвортой хөгжлийн боловсрол чухал үүрэг гүйцэтгэхийг онцгойлон анхааруулж НҮБ-ын боловсрол, шинжлэх ухаан, соёлын байгууллагаас баталсан “Тогтвортой хөгжлийн боловсролын Дэлхий нийтийн үйл ажиллагааны хөтөлбөр 2015-2030”-д нийцүүлэн үндэсний бодлого, хөтөлбөрөө боловсруулан хэрэгжүүлж ажиллахыг гишүүн орнууддаа зөвлөмжилсөн байдаг.

НҮБ-ын “Тогтвортой хөгжлийн боловсролын 10 жил” баримт бичигт “Тогтвортой хөгжлийн боловсрол нь хүн бүрт өнөөгийн болон хойч үеийнхнийхээ төлөө соёлын ялгаатай байдлыг хүндэтгэн, байгаль орчин, экосистемийн тэнцвэрт байдлыг хадгалж, нийгмийн шударга ёсыг хангаж, эдийн засгийн хувьд амьдрах чадвартай байж, мэдлэг, мэдээлэлтэйгээр шийдвэр гаргах эрх мэдэл олгож буй явдал юм¹” гэж тодорхойлсон байдаг.

Монгол Улсын засгийн газраас 1997 онд “Бүх нийтийн экологийн боловсрол” үндэсний хөтөлбөрийг дэлхий нийтийн 21-р зууны тогтвортой хөгжлийн чиг хандлагад нийцүүлэн баталж, боловсролын тогтолцоог бүхэлд нь хамарсан шинэчлэлийг хэрэгжүүлэх зорилт тавин ажиллаж, албан ба албан бус боловсролын арга, хэлбэрээр бүх нийтийн экологийн боловсролыг дээшлүүлэхэд багагүй хувь нэмрийг оруулсан.

Монголчууд эрт дээр үеэс байгалийн нөөц баялагийг зохистой ашиглаж, байгаль орчиндоо зохицон амьдарч ирсэн нүүдлийн соёл, уламжлалтай хэдий ч сүүлийн хагас зуу гаруй жилийн хугацаанд хүн ам өсөж, улс орны эдийн засаг хөгжихийн хирээр хотжиж, байгаль орчны бохирдол, доройтол улам нэмэгдэж, байгалийн нөөцийн зохисгүй ашиглалт ихэсч байгалийн онгон дагшин байдлыг алдагдуулж байна. Тухайлбал: Улаанбаатар хотод агаар бохирдуулах зарим бодисын хүлцэх агууламж 2017-2018 оны хүйтний улиралд Монгол Улсын агаарын чанарын стандартаас 3 дахин давсан үзүүлэлттэй байна. Хууль бус ашигт малтмалын олборлолтын улмаас эвдрэлд орж эзэнгүй орхигдсон 4000 гаруй га талбай байна. Монгол Улсын эдийн засаг байгалийн нөөцөөс ихээхэн хамааралтай

¹ UNESCO, Shaping the future We want: Decade of Education for Sustainable Development (2005-2014), DESD Monitoring and Evaluation Final Report, Paris, 2014, pp.20

хэдий ч нөөцийн үр ашиг маш доогуур буюу материалын ашиглалт /1 ам.долларын бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэхэд ашиглаж байгаа материал/ Ази Номхон далайн бүсийн дунжаас 6 дахин, Япон улсынхтай харьцуулбал 56 дахин их байна. Энэ нь нөөц баялагийн үр ашиггүй үрэлгэн хэрэглээтэй, техник технологийн хоцрогдол их байгаагийн нэг илрэл юм.

Иймд бүх түвшинд иргэн бүр өөрийн ахуй амьдрал, үйлдвэрлэл, хэрэглээний хэв маягаа эрс өөрчилж, байгальд ээлтэй, нөөцийн хэмнэлт, үр ашиг бүхий, хаягдал, бохирдол багатай үйлдвэрлэл хэрэглээний соёл, амьдралын зөв дадал, хэвшлийг төлөвшүүлэх зайлшгүй шаардлагыг бий болгож байна.

Энэхүү шаардлагын хүрээнд эх дэлхийгээ шүтэн хамгаалж ирсэн үндэстний өв уламжлал, байгаль орчинтойгоо зохицон амьдрах чадварыг шинжлэх ухаан, технологийн ололтод тулгуурлан, тогтвортой хөгжлийн төлөөх үзэл баримтлалаар баяжуулан бүх нийтэд түгээх, тогтвортой хөгжлийн боловсролын мэдлэг, мэдээллийг бүх шатны боловсрол, насан туршийн боловсролын тогтолцоогоор дамжуулан хүүхэд, залууст эзэмшүүлэх зорилт тавьж байна.

2014 онд Монгол Улсын Их Хурлаар дэлхий нийтийн хөгжлийн чиг хандлагад нийцүүлэн тогтвортой хөгжлийг хангах тулгуур бодлого болох “Ногоон хөгжлийн бодлого”-оо баталж, тогтвортой хөгжлийн боловсролоор дамжуулан эх оронч үзэл, байгаль орчноо хамгаалах уламжлалт ёс заншил, байгальд ээлтэй амьдралын хэв маяг, нөөцийн хэмнэлттэй, үр ашигтай хэрэглээний соёлыг төлөвшүүлэх асуудлыг онцолж тусгасан.

Монгол Улсын Байгаль орчныг хамгаалах тухай хуульд заасан Засгийн газрын бүрэн эрхэд “Иргэдэд экологийн боловсрол, хүмүүжил олгох ажлыг зохион байгуулах”, “албан болон албан бус боловсролын тогтолцооны хүрээнд иргэдэд экологийн боловсрол, хүмүүжил, байгаль орчныг хамгаалах арга, дадал олгох хөтөлбөрийг баталж биелэлтийг зохион байгуулна.” гэж, Засгийн газрын 2016-2020 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн 4.1.7-д “Тогтвортой хөгжлийн боловсрол” хөтөлбөр боловсруулан хэрэгжүүлж, олон нийтэд эх дэлхийгээ хайрлах, уламжлалт ёс заншлаа дээдлэх мэдлэг олгож, байгальд ээлтэй хандлага, зөв дадлыг төлөвшүүлнэ.” зэрэг заалт, зорилтууд тусгагдсан нь энэхүү хөтөлбөрийг боловсруулах үндэслэл болж байна.

1.2 Үндэсний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд баримтлах зарчим

1.2.1 Тогтвортой хөгжлийн боловсролын бодлого, үйл ажиллагааг Монгол Улсын тогтвортой хөгжил, ногоон хөгжлийн бодлогод нийцүүлэх;

1.2.2 Салбарын болон орон нутгийн хөгжлийн бодлого, төлөвлөлттэй нягт уялдуулж, төрийн бодлогын залгамж чанарыг хангах;

1.2.3 Төр, хувийн хэвшил, иргэний нийгмийн байгууллагын оролцоог дэмжиж, хамтран ажиллах нөхцөлийг бүрдүүлэх;

1.2.4 Монгол орны байгаль, цаг уурын онцлог, аж ахуй эрхлэх нөхцөл, хүн амын эрэлт хэрэгцээ, шаардлагад нийцүүлэх;

1.2.5 Шинжлэх ухааны ололт, байгальд ээлтэй дэвшилтэт технологийг тууштай нэвтрүүлэх, үндэсний уламжлал, зан заншилтай хослуулах;

1.2.6 Олон улсын болон бүс нутгийн хамтын ажиллагаа, түншлэлийг өргөжүүлэх;

1.2.7 Шударга, ил тод байдал, хүний эрх, жендэрийн эрх тэгш байдлыг хангах;

1.2.8 Тэгш, хүртээмжтэй, насан туршдаа сурч боловсрох боломжийг бүрдүүлэх.

Хоёр. Хөтөлбөрийн зорилго, зорилт, хэрэгжүүлэх хугацаа

2.1 Хөтөлбөрийн зорилго

Бүх нийтэд байгаль, орчноо хамгаалах, түүх, соёлын өвийг дээдлэх, уур амьсгалын өөрчлөлтийн сөрөг нөлөөлийг бууруулах, түүнд дасан зохицох, гамшгийн эрсдлийг даван туулах, байгальд ээлтэй, нөөцийн хэмнэлттэй, үр ашигтай хэрэглээний соёл, эрүүл амьдралын хэв маягийг төлөвшүүлэхэд чиглэсэн тогтвортой хөгжлийн боловсролыг эзэмшүүлж, Монгол Улсын тогтвортой хөгжилд хувь нэмэр оруулахад хөтөлбөрийн зорилго оршино.

2.2 Хөтөлбөрийн зорилтууд

Хөтөлбөрийн хүрээнд дараах зорилтуудыг хэрэгжүүлнэ.

Зорилт 1. Сургуулийн өмнөх боловсрол, ерөнхий боловсрол, мэргэжлийн болон дээд боловсролын бодлого, сургалтын хөтөлбөрт байгальд ээлтэй, нөөцийн хэмнэлттэй, үр ашигтай хэрэглээний соёл, эрүүл, аюулгүй амьдралын хэв маягийг төлөвшүүлэх чиглэлээр агуулгыг баяжуулж, шаардагдах хүний нөөцийн болон материаллаг баазыг бэхжүүлэх;

Зорилт 2. Тогтвортой үйлдвэрлэл, хэрэглээний зарчмыг иргэд, олон нийт, аж ахуйн нэгж, төрийн байгууллагуудад таниулж, үйл ажиллагаанд нь нэвтрүүлэхэд чиглэсэн бүх талын идэвхтэй оролцоог хангаж, үйл ажиллагааг уялдуулах;

Зорилт 3. Бүх нийтийн тогтвортой хөгжлийн боловсролыг тасралтгүй дээшлүүлж, мэдээллийн хүртээмжийг нэмэгдүүлэн тэгш, хүртээмжтэй, чанартай үйлчилгээг хүргэх;

Зорилт 4. Тогтвортой хөгжлийн боловсролын үзэл баримтлалыг хэрэгжүүлэх чиглэлээр бүх салбарын бодлого, хөтөлбөрийн уялдаа холбоог сайжруулж, салбар дундын зохицуулалт, хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх.

Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх хугацаа: 5 жил (2018-2022)

Гурав. Хөтөлбөрийн зорилтыг хангах үйл ажиллагаа

3.1. Хөтөлбөрийн “Сургуулийн өмнөх боловсрол, ерөнхий боловсрол, мэргэжлийн болон дээд боловсролын бодлого, сургалтын хөтөлбөрт байгальд ээлтэй, нөөцийн хэмнэлттэй, үр ашигтай хэрэглээний соёл, эрүүл, аюулгүй амьдралын хэв маягийг төлөвшүүлэх чиглэлээр агуулгыг баяжуулж, шаардагдах хүний нөөцийн болон материаллаг баазыг бэхжүүлэх” 1 дүгээр зорилтын хүрээнд дор дурдсан үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ:

3.1.1. Суралцагчдад тогтвортой хөгжлийг дэмжихэд зайлшгүй шаардлагатай мэдлэг, чадвар, үнэт зүйлс, хандлагыг төлөвшүүлэх чиглэлээр сургалтын хөтөлбөрийн агуулга, арга зүйг баяжуулж, хэрэгжүүлэх;

- 3.1.2. Сургалтын байгууллагын барилга байгууламж, сургалтын хэрэглэгдэхүүнд байгальд ээлтэй, нөөцийн хэмнэлт, үр ашигтай байх шаардлага тавьж, хэрэгжүүлэн, материаллаг баазыг бэхжүүлэх;
- 3.1.3. Сургалтын байгууллагуудын тогтвортой хөгжлийн санаачилгыг дэмжиж, олон талын оролцоо, манлайлал, хамтын ажиллагааг хөгжүүлж, сайн туршлагыг түгээн дэлгэрүүлэх;
- 3.1.4. Боловсролын салбарын хүний нөөцийг бэлтгэх, мэргэшүүлэх, чадавхжуулах сургалтыг тогтвортой хөгжлийн боловсролын зарчимд нийцүүлэх.

3.2. Хөтөлбөрийн “Тогтвортой үйлдвэрлэл, хэрэглээний зарчмыг иргэд, олон нийт, аж ахуйн нэгж, төрийн байгууллагуудад таниулж, үйл ажиллагаанд нь нэвтрүүлэхэд чиглэсэн бүх талын идэвхтэй оролцоог хангаж, үйл ажиллагааг уялдуулах” 2 дугаар зорилтын хүрээнд дор дурдсан үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ:

- 3.2.1. Тогтвортой хэрэглээ, үйлдвэрлэлийн талаар төр, хувийн хэвшил, иргэд, олон нийтэд нэгдсэн ойлголт бий болгоход чиглэсэн сургалт, сурталчилгааг зохион байгуулах;
- 3.2.2. Байгаль орчны менежментийн тогтолцоог нэвтрүүлэх чиглэлээр аж ахуйн нэгж, байгууллагуудыг сургалтад хамруулж, ISO 14001 стандартыг нэвтрүүлэхэд дэмжлэг үзүүлэх, шилдэг туршлагыг сурталчлан таниулах, түгээн дэлгэрүүлэх;
- 3.2.3. Тогтвортой худалдан авалтын зарчмыг нэвтрүүлэх чиглэлээр Засгийн газрын болон хувийн хэвшлийн /нийлүүлэгч/ байгууллагуудын чадавхийг сайжруулах;
- 3.2.4. Ус, эрчим хүч болон байгалийн бусад баялагийн хэмнэлт, үр ашигтай хэрэглээний талаар олон нийтэд чиглэсэн мэдлэг, мэдээллийг түгээх;
- 3.2.5. Шинжлэх ухаан, технологи, инновацийн судалгааг хөгжүүлж, байгаль орчинд ээлтэй дэвшилтэт техник, технологи бүхий төсөл, гарааны компанийг дэмжих, олон нийтэд нээлттэй мэдээллийн нэгдсэн санг хөгжүүлэх;
- 3.2.6. Байгаль орчинд ээлтэй, дэвшилтэт арга технологи нэвтрүүлсэн иргэн, аж ахуйн нэгж байгууллагыг урамшуулах.

3.3 Хөтөлбөрийн “Бүх нийтийн тогтвортой хөгжлийн боловсролыг тасралтгүй дээшлүүлж, мэдээллийн хүртээмжийг нэмэгдүүлэн тэгш, хүртээмжтэй, чанартай үйлчилгээг хүргэх” 3 дугаар зорилтын хүрээнд дор дурдсан үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ:

- 3.3.1. Насан туршийн боловсролын хөтөлбөр, үйл ажиллагаанд тогтвортой хөгжлийг дэмжихэд зайлшгүй шаардлагатай мэдлэг, чадвар, үнэт зүйлс, хандлагыг төлөвшүүлэх чиглэлээр агуулга, арга зүйг тусган хэрэгжүүлэх;
- 3.3.2. Уур амьсгалын өөрчлөлтөд эмзэг бүс нутгийн иргэдэд дасан зохицох, гамшгийн эрсдлийг даван туулах чиглэлээр сургалт, сурталчилгааг тогтмол зохион байгуулж, мэдээллээр хангах;
- 3.3.3 Тогтвортой хөгжлийн төлөөх үйл хэрэгт залуучуудын манлайлал, идэвхтэй оролцоо, санаачилгыг хөхиүлэн дэмжих;
- 3.3.4. Хэвлэл мэдээлийн бүх төрлийн сувгаар дамжуулан ногоон эдийн засаг, ногоон ажлын байр, ногоон амьдралын хэв маяг, байгальд ээлтэй

үйлдвэрлэл, хэрэглээний талаарх мэдээллийг тогтмол түгээх нийгмийн хариуцлагыг төлөвшүүлэх.

3.4. “Тогтвортой хөгжлийн боловсролын үзэл баримтлалыг хэрэгжүүлэх чиглэлээр бүх салбарын бодлого, хөтөлбөрийн уялдаа холбоог сайжруулж, салбар дундын зохицуулалт, хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх” 4 дүгээр зорилтын хүрээнд дор дурдсан үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ:

- 3.4.1. Бүх салбарын бодлого, хөтөлбөрүүдэд тусгагдсан тогтвортой хөгжлийн боловсролын үйл ажиллагааны уялдаа холбоог хангах;
- 3.4.2. Тогтвортой хөгжлийн боловсролыг түгээн дэлгэрүүлэх ажлыг үндэсний болон орон нутгийн түвшинд төр хувийн хэвшил, иргэний нийгмийн байгууллагын түншлэл, хамтын ажиллагааны хүрээнд зохион байгуулах;
- 3.4.3. Бүх нийтэд тогтвортой хөгжлийн боловсролыг түгээн дэлгэрүүлэх чиглэлээр олон улсын байгууллагуудтай хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх.

Дөрөв. Хөтөлбөрийн үр нөлөө, шалгуур үзүүлэлт

Хөтөлбөрийн зорилт	Шалгуур үзүүлэлт	Суурь түвшин	Хүрэх түвшин		Хариуцах байгууллага	
		2017	2020	2022		
1.	Зорилт-1. Сургуулийн өмнөх боловсрол, ерөнхий боловсрол, мэргэжлийн болон дээд боловсролын бодлого, сургалтын хөтөлбөрт байгальд ээлтэй, нөөцийн хэмнэлттэй, үр ашигтай хэрэглээний соёл, эрүүл, аюулгүй амьдралын хэв маягийг төлөвшүүлэх чиглэлээр агуулгыг баяжуулж, институцийн чадавхийг бэхжүүлэх	Тогтвортой хөгжлийн боловсролын агуулга, арга зүй тусгагдсан сургалтын хөтөлбөрийн тоо	143	148	155	БСШУСЯ
2.	Багш бэлтгэх болон багшийн мэргэжил дээшлүүлэх байгууллагуудын ТХБ-д зарцуулсан зардлын хувь хэмжээ	30	40	60	БСШУСЯ БМДИ	
3.	Зохион байгуулагдсан сургалт, хамрагдсан байдалд үнэлгээ, дүгнэлт хийсэн байдал	-	Сургалт бүрийн үр дүнг тооцсон байна.	ТХБ-ын мэдээлэл тэгш хүрдэг, үнэлгээний үр дүнгээр сургалтын агуулгыг сайжруулдаг болсон байна.	БСШУСЯ БМДИ	
	Боловсролын салбарын хүний нөөцийн ТХБ-ын төрөлжсөн сургалтанд хамрагдсан хувь	50	70	100	БСШУСЯ БМДИ	

4.		Сургууль, цэцэрлэгийн ногоон барилгын тоо	-	1	3	БХБЯ, БСШУСЯ
5.		Олон улсын Эко-сургууль хөтөлбөрт хамрагдсан сургуулийн өмнөх, бага дунд боловсролын сургалтын байгууллагын тоо	255	350	450	БСШУСЯ БОАЖЯ
6.		Олон улсын “Ногоон” санаачилга үйл ажиллагааг нэвтрүүлсэн дээд, мэргэжлийн боловсролын сургалтын байгууллагын тоо	-	5	10	БСШУСЯ БОАЖЯ
7.		“Эко”, “Ногоон” гэрчилгээ авсан сургалтын байгууллагын тоо	45	60	80	БСШУСЯ БОАЖЯ
8.		Ногоон паспорттой сурагчдын эзлэх хувь	-	20	30	БСШУСЯ БОАЖЯ
9.	Зорилт-2. Тогтвортой үйлдвэрлэл, хэрэглээний зарчмыг иргэд, олон нийт, аж ахуйн нэгж, төрийн байгууллагуудад таниулж, үйл ажиллагаанд нь нэвтрүүлэхэд чиглэсэн бүх талын идэвхтэй оролцоог хангаж, үйл ажиллагааг уялдуулах	Зохион байгуулагдсан сургалт, арга хэмжээний тоо	6	6	8	БСШУСЯ БОАЖЯ
10.		Тогтвортой хэрэглээ үйлдвэрлэлийн чиглэлээр хэрэгжүүлсэн төслийн тоо	-	1	3	БОАЖЯ
11.		ISO 14001 стандартын батламж авсан байгууллагын тоо	11	16	22	БОАЖЯ
12.		Эко тэмдэг авсан бүтээгдэхүүний тоо	2	6	10	БОАЖЯ
13.		Ногоон гэрчилгээ авсан байгууллагын тоо	-	5	10	БОАЖЯ
14.		Ногоон бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэгч гарааны компаний тоо	-	10	20	БСШУСЯ
15.		Нийт ажлын байранд ногоон ажлын байрны эзлэх хувь	9.9	15	20	ҮСХ
16.		Зорилт-3. Бүх нийтийн тогтвортой хөгжлийн боловсролыг тасралтгүй дээшлүүлж, мэдээллийн хүртээмжийг нэмэгдүүлэн тэгш, хүртээмжтэй,	ТХБ-ын асуудлаар сургалтанд хамрагдсан иргэдийн тоо	4372	7000	10000
17.		Насан туршийн боловсролын сургалтын хөтөлбөр, төлөвлөгөөнд ТХБ-ын агуулга, арга зүйг тусгагдсан байдал,	10	60	100	БСШУСЯ НТБҮТөв

	чанартай үйлчилгээг бүх нийтэд хүргэх	хувь				
18.		ТХБ-ын чиглэлээр бэлтгэгдсэн насан туршийн боловсролын төвийн сургагч багшийн эзлэх хувь	42	80	100	БСШУСЯ НТБҮТөв
19.		Залуучуудад чиглэж үндэсний хэмжээнд жил бүр тогтмол зохион байгуулагдах үйл ажиллагааны тоо	1	2	3	БСШУСЯ ХНХЯ, БОАЖЯ Монголын Залуучууд ын холбоо
20.		ТХБ-ын чиглэлээр тогтмол мэдээлэл бэлтгэдэг хэвлэл мэдээллийн байгууллага, хувь	3 /2016/	6	10	БОАЖЯ БСШУСЯ Хэвлэл мэдээл- лийн байгуул- лагууд
21.		ТХБ-ын төрөлжсөн сургалт, арга хэмжээнд хамрагдсан сэтгүүлчдийн тоо	312	420	550	БОАЖЯ БСШУСЯ Монголын хэвлэлийн хүрээлэн
22.	Зорилт-4. ТХБ-ын үзэл баримтлалыг хэрэгжүүлэх чиглэлээр бүх салбарын бодлого, хөтөлбөрийн уялдаа холбоог сайжруулж, салбар дундын зохицуулалт хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх	ТХБ-ын асуудлаар салбар дундын зохицуулалт, хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх чиглэлээр тогтмол зохион байгуулагдсан сургалт, хамрагдсан байдалд үнэлгээ, дүгнэлт хийсэн байдал	-	Сургалт, арга хэмжээ бүрийн үр дүнг тооцсон байна.	Үнэлгээний үр дүнгээр салбар дундын зохицуулалт хамтын ажиллагааг сайжруулах арга хэмжээ авч хэрэгжүүлсэн байна.	БСШУСЯ БОАЖЯ Салбарын ямд
23.		Тогтвортой хөгжлийн боловсролыг хэрэгжүүлэхэд зарцуулсан санхүүжилтийн хэмжээ, тэрбум төг	9.0	9.0	9.0	БСШУСЯ БОАЖЯ Салбарын ямд ОУБ
24.		Салбаруудын хамтран хэрэгжүүлсэн төсөл, арга хэмжээний тоо	2	4	5	БСШУСЯ, БОАЖЯ

Тав. Хөтөлбөрийн санхүүжилтийн эх үүсвэр, шаардагдах хөрөнгийн хэмжээ

5.1 Хөтөлбөрийн зорилт, үйл ажиллагааг дараах эх үүсвэрээс санхүүжүүлнэ:

5.2 улсын болон орон нутгийн төсөв;

5.3 гадаад улс, олон улсын байгууллагын хандив, тусламж;

5.4 төрийн болон төрийн бус байгууллага, аж ахуйн нэгж, иргэдийн хандив, хөрөнгө;

5.5 хуулиар хориглоогүй бусад эх үүсвэр

Зургаа. Хөтөлбөрийн удирдлага, зохион байгуулалт

6.1. Хөтөлбөрийг улсын хэмжээнд хэрэгжүүлэх салбар дундын үйл ажиллагааг уялдуулан зохицуулах, хэрэгжилтэд нь хяналт тавих үүрэг бүхий орон тооны бус Үндэсний дэд зөвлөл ажиллана. Үндэсний дэд зөвлөл нь Тогтвортой хөгжлийн үндэсний хорооны дэргэд ажиллах ба дэд зөвлөлийн бүрэлдэхүүн, дүрмийг Байгаль орчны асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн, Боловсрол, соёл, шинжлэх ухаан, технологийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн хамтран батална.

6.2. Байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг нэгдсэн удирдлагаар хангана.

6.3. Төрийн захиргааны төв байгууллага, төрийн болон нутгийн захиргааны байгууллага нь салбарын, нутаг дэвсгэрийн болон байгууллагын хэмжээнд хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааг тухайн жилийн төлөвлөгөө, төсөвт тусгах замаар хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг хангаж, хэрэгжилтийн тайланг тогтоосон хугацаанд гаргах үүрэг хүлээнэ.

6.4. Төрийн болон төрийн бус байгууллага, хувийн хэвшлийн аж ахуйн нэгж, байгууллагууд өөрийн байгууллагын ажилтан, албан хаагчдын экологи, тогтвортой хөгжлийн боловсролыг дээшлүүлэх ажлыг зохион байгуулна.

Долоо. Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ

7.1. Төрийн захиргааны төв байгууллага, Засгийн газрын агентлаг, аймаг, нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газар хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн тайланг дараа оны 1 дүгээр сард багтаан Байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад хүргүүлнэ.

7.2. Хөтөлбөрийн хэрэгжилтэд Байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага жил бүр хяналт-шинжилгээ, үнэлгээг хийх бөгөөд Байгаль орчны асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн тайланг дараа оны I улиралд багтаан Засгийн газарт танилцуулна.

7.3. Шаардлагатай тохиолдолд хөтөлбөр хэрэгжиж эхэлснээс хойш 18 сараас доошгүй хугацааны дараа үр дүнд суурилсан явцын үнэлгээ, хөндлөнгийн үнэлгээ хийлгэж болно.

7.4. Хөтөлбөрийн явцын хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний дүгнэлт, зөвлөмжийг үндэслэн хөтөлбөрийн үйл ажиллагааны төлөвлөгөө, шалгуур үзүүлэлтэд холбогдох хууль, журамд заасны дагуу нэмэлт, өөрчлөлт оруулж болно.

Санал өгөхөд холбогдох утас, и-майл хаяг:

shinezul@mne.gov.mn,

shinezul2020@gmail.com,

утас:261309